

2013-05-30

511-1610-2013
1270-214

Bildande av naturreservatet Djurrödsbäckens dalgång i Tomelilla kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Naturreservatet Djurrödsbäckens dalgång i Tomelilla kommun.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Djurrödsbäckens dalgång
Kommun	Tomelilla
Natura 2000 ID	SE0420249
DOS-ID	1013307
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheter	del av Andrarum 2:1 och 22:1 samt del av Djurröd 1:1
Markägarkategori	Privat
Läge	Området är beläget 2 km söder om Andrarum
Kartblad	Topografiska kartor: 2D NO, 2D SO Ekonomiska kartor: 2D 4g, 2D 5g
Koordinat centralpunkt	N: 6171951, Ö: 434561 (SWEREF99TM)
Naturgeografisk region	Nemoral zon, Nordöstra Skånes barrskogslandskap
Inskrivna nyttjanderätter	Dikningsföretaget, bilaga 4
Gemensamhetsanläggningar	Vägsamfällighet, bilaga 4
Areal	ca 130 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- långsiktigt bevara och utveckla natur- och kulturvärden i Djurrödsbäckens dalgång med hävdade träd- och buskrika naturbetesmarker, fuktängar och kärrmarker, lövskogar och ett opåverkat vattendrag,
- bibehålla och utveckla odlingslandskapet och dess strukturer med artrika välhävda naturbetesmarker, gamla grova träd, död ved samt kulturhistoriska lämningar,
- bibehålla och utveckla områdets lövsump-, sväm- och ädellövskogar till naturskogslik skog med stort inslag av död ved,
- på lång sikt minska arealen granskog,
- långsiktigt bevara och utveckla en gynnsam bevarandestatus för de arter och habitat som förekommer i området enligt EU's art- och habitatdirektiv,

- långsiktigt bevara och utveckla nationellt rödlistade och fridlysta växt- och djurarter samt arter och biotoper som omfattas av nationella åtgärdsprogram,
- bevara och utveckla områdets hydrologi och Djurrödsbäckens naturliga vattenföring samt vidmakthålla en god vattenkvalité för att gynna en naturligt anpassad flora och fauna knuten till vattenmiljön,
- under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till rörligt friluftsliv och upplevelser av områdets natur- och kulturmiljövärden.

Syftet ska nås genom:

- fortsatt betesdrift, företrädesvis med nötkreatur, samt röjning på naturbetesmarkerna,
- att vidkroniga träd i betes- och skogsmark gynnas genom frihuggning,
- röjningar för att synliggöra fägatan och andra kulturhistoriska lämningar såsom ruin och stenmurar,
- eventuell restaurering av idag ohävdade betesmarker,
- extensiv skötsel, innefattande röjning vart 5-7 år på ohävdad kärrmark med rik-, intermediär- och fattigkärr,
- att beskuggningen av bäckarna bibehålls,
- att skogen i det närmaste lämnas för fri utveckling. Naturvårdsinriktade skötselåtgärder får dock utföras,
- att död ved skapas och sparas i form av högstubbar och lågor,
- att vid behov utföra åtgärder såsom luckhuggning och friställning av träd i skogen för att gynna vidkroniga träd och för att skapa en flerskiktad skog,
- att ingen levande eller död lövved tas bort från skogsmark inom naturreservatet (med undantag av områden med produktionsinriktat skogsbruk),
- att delar av granskogen avverkas och omförs till ädellövskog på torrare mark och till lövsump- eller svämlövskog alternativt till betesmark på fuktig/blöt mark,
- att granföryngringen i dalbotten hålls efter för att gynna utvecklingen av lövsump- och svämlövskog,
- att angöringsplatser med information om naturreservatet samt stängselövergångar anordnas.
- åtgärder anpassas efter ny kunskap.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. vidta åtgärd såsom att plöja, spränga, gräva, schakta, nydika, utfylla, tippa, dumpa, markbearbeta eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål, ytbildning eller småvatten,
2. uppföra byggnad eller annan anläggning såsom t.ex. mast, torn eller vindkraftverk, samt att anlägga luft- eller markledning,
3. utföra åtgärder som kan påverka områdets hydrologi och vattenkvalitet negativt,
4. tillföra växtnäringssämnen, kalk eller jordförbättringsmedel eller kemiska och biologiska bekämpningsmedel,
5. stödutfodra betesdjuren,
6. omföra betesmark till åker eller skog,
7. så eller plantera träd, buskar eller andra växter, avverka träd eller buskar eller bortföra död ved,
8. plantera, så eller sätta ut för trakten ej naturligt förekommande eller genmodifierade växt- eller djurarter, eller sätta ut fisk eller kräftor i vattensamlingar eller vattendrag,
9. anlägga vägar,
10. uppföra hägnader utöver erforderliga stängsel för betesdrift,
11. anordna upplag.

Vidare är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

12. utföra rensning av diken och bäckar.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet:

1. utmärkning av och upplysning om reservatet,
2. naturvårdsåtgärder på skogsmark där det inte bedrivs produktionsinriktat skogsbruk. Åtgärderna innefattar avverkning av gran, skapande av död ved, friställning av träd, luckhuggning, ringbarkning och röjning,
3. avverkning av granbestånd som ska omföras till lövskog, se bilaga 2,
4. skötsel av betesmarker innefattande röjning och avverkning av träd, betesdrift samt uppsättande och underhåll av stängsel,
5. naturvårdsåtgärder på övriga områden som ej utgörs av skog eller betesmark såsom slåtter och/eller naturvårdsbränning,
6. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet såsom parkeringsplats, stigar och stängselövergångar,
7. undersökning och miljöövervakning av djur- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. gräva, borra, måla eller på annat sätt skada fast naturföremål eller ytbildning som block eller jordformation,
2. bortföra ved, skada levande eller döda stående eller liggande träd eller buskar,
3. gräva upp växter eller plocka växter för kommersiellt bruk,
4. göra upp eld med undantag för eldning i sprit- och gasolkök,
5. tälta eller ställa upp husvagn, husbil eller motsvarande,
6. avsiktligt störa eller skada det vilda djurlivet eller deras livsmiljöer,
7. sätta upp tavla, plakat, skylt, inskrift, affisch, snitsel eller därmed jämförlig anordning,

Vidare är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

8. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod¹ med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av varje art under förutsättning att fynden registreras i Artportalen och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna,
9. samla in mossor, lavar eller vedlevande svampar med undantag av enstaka beläggsexemplar.

Undantag från föreskrifter

Föreskrifterna under A och C skall inte utgöra hinder för:

- tillsyn och åtgärder i samband med förvaltarens skötsel av området,
- driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar för motorfordon, vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar. Driftåtgärder som är undantagna är t ex. lagning av mindre beläggningsskador och potthål, röjning och slåtter av vägslänter eller rensning av vägtrummor. Vid utförande av större åtgärder som inte är driftåtgärder ska samråd ske med Länsstyrelsen inför arbetet. Vid akuta åtgärder kan samråd ske sedan arbetet inletts,
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken, drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintlig ledningar och anläggningar tillhörande kommunen eller el- och teledistributör. Inför utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akuta underhållsåtgärder kan samråd ske sedan arbetet inletts,
- utveckling av Christinehofs Ekopark såsom markering av leder, uppsättning av skyltar, anordnande av mindre rastplatser, eller andra liknande anordningar, för främjandet av naturreservatets syfte efter skriftligt samråd med förvaltaren.

¹ Med selektiv metod menas handplockning, håvning, sållning eller annan teknik där de djur som inte ska studeras närmare direkt återutsätts och ingreppen i deras livsmiljö blir försumbara eller kan återställas omedelbart. Fällor är inte att betrakta som selektiva, oavsett utformning.

För områden med produktionsinriktat skogsbruk där ingen intrångsersättning utgått, markerat på bilaga 3, gäller följande undantag:

- **A1** vad gäller markbearbetning inför plantering. **A4**² och **A7**. **A8** beträffande sådd eller plantering av löv- och barrträdsarter i samband med föryngring av skog. **A9** beträffande anordnande av nya drivningsvägar i samband med skötsel av skogen. **A10** beträffande uppförande av skyddsstängsel vid föryngring av skog. **A11** undantag gäller upplag i samband med skötselåtgärder i skogen.

För övriga delar av naturreservatet gäller följande undantag:

A2 beträffande mobila jakttorn, dock högst 8 stycken efter skriftlig överenskommelse med förvaltaren. **A5** beträffande stödutfodring i högst 2 veckor i samband med övergångsutfodring vid betessläpp och installning på platser som överenskommit med förvaltaren. **A7** beträffande avverkning av träd eller buskar på betes-marker, vid röjning av siktgator/skjutgator efter förvaltarens skriftliga godkännande samt vid avverkning av granbestånd som är markerade på bilaga 3. **A11** beträffande anläggning av faunadepåer³ eller för tillfälliga upplag i samband med skötsel av reservatet. Lövvirkesupplag får inte finnas under perioden 15/5 till 31/7. Om upplag finns kvar under denna period ska virket ligga kvar i minst 5 år innan det tas bort. **C6** och **C7** gäller ej i samband med jakt, eller vid eftersök av skadat vilt.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

² Återföring av vedaska räknas som växtnäring och är därmed undantaget.

³ Anlagd vedhög i syfte att gynna vedlevande insekter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

- Skogsvårdslagen (1979:429),
- 7 kap 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område,
- fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskydds-förordningen,
- 7 kap miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (16 §),
- Lagen om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950) med krav på tillstånd för att rubba, ändra eller ta bort fast fornlämning,
- terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- lag om tillsyn över hundar och katter (2007:1150), lokala, kommunala ordningsföreskrifter.

Beskrivning av området

Landskap, hydrologisk och geovetenskaplig beskrivning

Reservatet är beläget 2 km söder om Andrarum och utgörs av Djurrödsbäckens dalgång. Området är varierat och hyser en mosaik av öppna hävdade och igenväxta naturbetesmarker, fukt- och högrötsängar, kärrmarker, gran- och lövsumpskogar, svämlövskogar, ädellövskog och produktionsskog av gran. Det omkringliggande landskapet är småkuperat och utgörs till största delen av rationellt skött skog med gran.

Geologiskt anses dalen ha utgjort tappningsränna för uppdämda vattenmassor under landisens avsmältning. Dess form har accentuerats av en diabasgång med riktning i NV-SO, belägen nordväst om Djurröd. Såväl söder som norr om dalgången finns vackert utbildade rullstensåsar som tillhör Andrarumsåsen.

Jordarten i området domineras av isälvsediment men det finns även inslag av morän och lerig morän. På en del ställen går berget i dagen.

Karaktäristiskt för området är bäckens meandring och omfattande översvämningszoner i skog och öppen mark. Djurrödsbäcken är till stora delar ett hydrologiskt intakt vattendrag där ingrepp i form av rätning, breddning, fördjupning och dränering i eller i anslutning till åfåran ej har skett, med undantag av sträckan uppströms tillflödet från Nötabjärshusbäcken där bäcken är grävd som ett rakt dike. Fallet längs med bäcken är litet, vilket gör att vattenhastigheten mestadels är låg eller måttlig. Norra delen av området utgör vattendelare mellan Kävlingeån och Verkeåns avrinningsområden.

Området är hydrologiskt sett mycket varierat och skapar förutsättningar för många olika livsmiljöer. Kärrmarkerna med rik- och fattigkärr har höga biologiska värden med sällsynta arter. Bäckens rinner genom öppna hävdade betesmarker och genom skog av gran, al, björk och vide. På några ställen tränger kalkrikt vatten fram.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Fornlämningarna som finns i omgivningen och inom naturreservatet tyder på att området varit bebott sedan sten- och bronsåldern. Dessa lämningar består bl a av flintyxa, fossil åker med röjningsrösen och rösen som troligtvis är gravar. Den gamla bytomten över Djurröds by enligt en karta från 1830 är också angett som en fornlämning. Området har historiskt sett till största delen varit ängsmark till Andrarums och Djurröds byar. Det finns en del strukturer kvar som vittnar om att området tillhört inägomarken, bland annat en välbevarad fägata som löper genom betesmarken, rikligt med stenmurar och åkerstrukturer som kan härledas från äldre kartmaterial. Ängsbruket upphörde troligtvis i början på 1900-talet och då omfördes en stor del av markerna till betesmark. Idag är det endast en bråkdel av den forna ängsmarken som fortfarande hävdas som naturlig fodermark.

Biologisk beskrivning

Naturbetesmarkerna hyser en artrik hävgynnad flora med arter såsom majviva, vildlin, ängsvädd, majnycklar, brudsporre, kärrknipprot, smörboll, svinrot, kattfot, blåsuga, brudbröd, darrgräs, jordtistel, jungfrulin, gullviva, tätört och småvänderot. Träd- och buskskiktet är välutvecklat med inslag av vidkroniga träd av framförallt ek men även bok och ask. Det finns även tre rikkärrsområden som hyser rödlistade landmollusker såsom kalkkärrsgrynsnäcka, tandsnäcka och större blåsnacka och rikkärrsindikerande brunmossor och kärlväxter. Av de hävdade natur-

typerna enligt Natura 2000 art- och habitatdirektiv dominerar trädklädd betesmark (9070), fuktängar med blåttåtel och starr (6410) och enbuskmarker nedanför trädgränsen (5130). Stora delar av betesmarkerna är igenväxande och i behov av röjningsåtgärder. I västra delen av reservatet, norr om bäcken, finns ett område med en sedan länge ohävdad betesmark som fortfarande hyser rester av en betesgynnad flora.

Norra delen av naturreservatet utgörs bl a av ohävdad kärrmark med intermediär- och fattigkärr (7140) med vitag. Delar av kärrområdena är under igenväxning.

Skogen i området utgörs till stor del av produktionsinriktat skogsbruk med gran på slänterna. I dalbotten utgörs skogen av svämlövskogar (91E0) samt betydande inslag med lövsumpskog (9080). Det finns även mindre områden med näringsfattig bokskog (9110), näringsrik ek eller avenbokskog (9160) samt näringsfattig ekskog (9190). All skog utgörs till största delen av första generationens skog.

Djurrödsbäckens dalgång är även ett värdefullt område ur faunasynpunkt. Det förekommer bl a vildsvin, kronhjort, rådjur och älg samt ett rikt fågelliv med arter som spillkråka, mindre hackspett, enkelbeckasin, skogssnäppa, törnskata och trana. Bottenfaunan i bäcken är tämligen rik med ett flertal renvattenkrävande arter samt några rödlistade arter.

Friluftsliv och tillgänglighet

Naturreservatet nås via landsvägen mellan Lövestad och Andrarum. Området är idag sällan besökt av allmänheten som ett utflyktsmål eftersom stora delar av marken utgörs av mycket blöt mark vilket begränsar områdets tillgänglighet. De hävdade naturbetesmarkerna är belägna på högre liggande mark och är därmed mer lämpade för rekreation. Det finns övergångar in till betesmarkerna men inget markerat stigsystem. Den gamla vägen mellan Lövestad och Andrarum löper genom delar av området och naturreservatet är på så sätt tillgängligt att upplevas på ett enkelt sätt. Denna väg har tidigare varit utpekad som en "turistbilväg" på markägarens initiativ och i samband med detta anlades en mindre parkeringsficka med bänk och bord som nyligen restaurerats. Skåneleden går dessutom genom naturreservatet.

Skälen för beslutet

Syftet med förordnandet om naturreservat är att ge ett långsiktigt skydd för områdets natur-, kultur- och hydrologiska värden.

Djurrödsbäckens dalgång omfattas av följande utpekanden;

- Natura 2000 i enlighet med rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) - Djurrödsbäcken SE 0420249,
- regionala skogsstrategin för ädellövskog där området ligger inom värdetrakten Österlens lövmarker,
- skogsstyrelsens inventering av värdefull skog (sumpskog),
- Kristianstad läns natur- och kulturmiljöprogram "Från Bjäre till Österlen",
- ängs- och betesmarksinventeringen, TUVÅ,
- fornminnesobjekt enligt Riksantikvarieämbetet,
- Tomelilla kommuns naturvårdprogram,
- riksintresse för naturvården.

Nationella åtgärdsprogram för bevarande av hotade arter och biotoper som berör området är;

- Åtgärdsprogram för rikkärr,
- Åtgärdsprogram för värdefulla träd i odlingslandskapet.

Djurrödsbäcken är ett värdefullt vattendrag med ett naturligt slingrande förlopp utan vandringshinder. Bäckens hyser en rik bottenfauna med rödlistade arter. Områdets variation vad gäller hydrologi och topografi skapar förutsättningar för många olika livsmiljöer och en rik biologisk mångfald. Jordbrukslandskapet med hävdade naturbetesmarker hyser en värdefull hävdgynnad flora som tyder på lång hävdkontinuitet. Inslaget med gamla vidkroniga träd, i framförallt betesmarkerna, och förekomsten av lövsump- och svämlövskog samt ädellövskog skapar förutsättningar för höga skogliga värden. Området hyser även zoologiska värden med riklig förekomst av vilt och fåglar samt hotade landmollusker i rikkärren. Förutom de biologiska värdena har området ett geologiskt värde. De kvartärgeologiska formationerna med rullstensåsar, dalgången och andra isälvsavlagringar ger ledtrådar till hur landskapets formats. Området är naturskönt och har ett stort landskapsbildsmässigt värde med en väl markerad dalgång med ett slingrande vattendrag som skär genom landskapet.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald och att vårda, återställa och bevara värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter, samt för att bidra till att uppnå miljömålen Ett rikt odlingslandskap, Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv och Levande skogar bör det angivna området avsättas som naturreservat enligt miljöbalken. Förordnande om naturreservat utgör den bästa garantin för att området ska bevaras och utvecklas i ett långsiktigt perspektiv. De höga naturvärden som finns representerade kräver särskild skötsel och området bör förvaltas i enlighet med beslutad skötselplan.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har beaktat inkomna yttranden och synpunkter, se bilaga 3, och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt fastställa en skötselplan.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Ärendets handläggning

Regeringen har pekat ut området som ett Natura 2000 område med stöd av art- och habitatdirektivet. Med anledning av art- och habitatdirektivets krav på långsiktigt skydd har länsstyrelsen tagit initiativ till reservatsbildning. Beslut och skötselplan har tagits fram i samråd med markägaren.

Länsstyrelsen kommer att kompensera markägaren för det intrång naturreservatet innebär för den pågående markanvändningen. Det ingår även områden med granskog i naturreservatet där markägaren kommer att fortsätta med produktionsinriktat skogsbruk. Dessa områden är med av arronderingsskäl och finns markerade på bilaga 2.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan skall fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen fastställs av länsstyrelsen i särskilt beslut denna dag.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och skall fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga 5.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning. Sökande och sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av tf länsöverdirektören Suzanne Jacobsson. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, länsassessor Ann Westerdahl och naturvårdshandläggare Gunilla Davidsson Lundh, föredragande.

Suzanne Jacobsson

Gunilla Davidsson Lundh

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta markanvändning, anläggningar
3. Synpunkter på förslag och Länsstyrelsens bemötande
4. Förteckning över ingående fastigheter och samfälligheter
5. Hur man överklagar
6. Sändlista

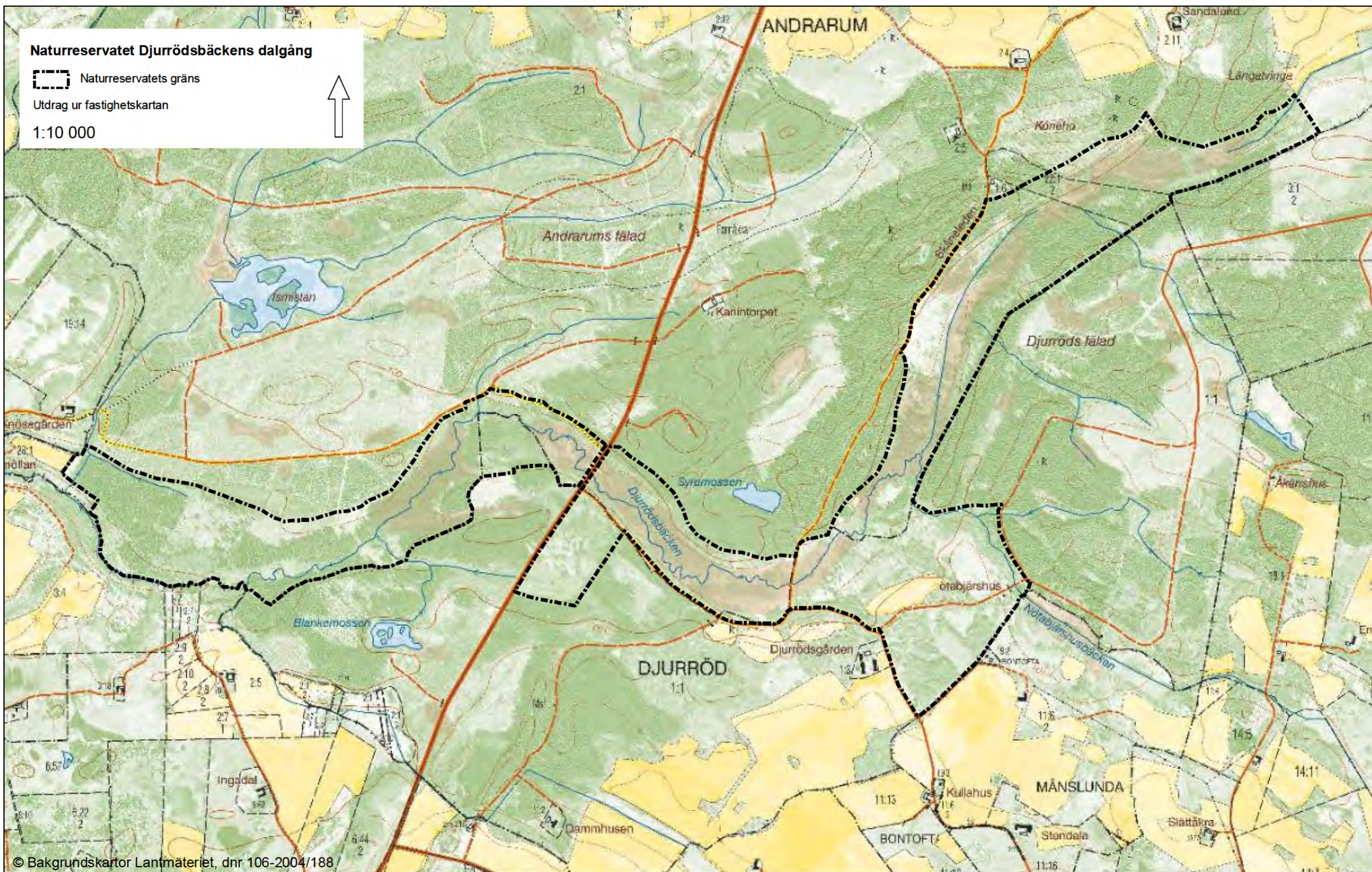

Naturreservatet Djurrödsbäckens dalgång

 Naturreservatets gräns

Utdrag ur fastighetskartan

1:10 000

Naturreseptat
Djurrödsbäckens dalgång

 Naturreseptatets gräns

 Parkering

 Ekonomiskt skogsbruk

 Stängselövergång

Fastighetskartan 2011

1:10 000

